

folklor

2 | 2006
časopis
folklorního
sdružení ČR

1 Tanečníci z Valaška. Žďár nad Sázavou 2005 (F. Synek)

2 Z výstavy kraslic. Ratíškovice 2005 (F. Synek)

Z obsahu čísla

Vyznání Tatiány Pálenské a Karla Krasnického

str. 4–5

Doba postní na luhačovském Zálesí

str. 6–7

Znamé–neznámé tváře: primáš Vítězslav Pálenský

str. 8–9

Rozhovor čísla

s ředitelem rozhlasu Brno o novém BROLNU

str. 10–11

Monografie Luhačovské Zálesí

str. 12–16

Galerie osobností národopisu: Antonín Václavík

str. 22–23

Polemika: Lidové tradice a média I.

str. 30–31

Rozloučili jsme se s Klimentem Navrátelem a Josefem Čápem

str. 50–52

3/3

Slovo šéfredaktora

Když píšete tyto řádky, blíží se konec ledna, zemi svírá silný mráz a v tom zimním čase – nečase dokončuje tiskárna první číslo celobarevného časopisu a já v příjemně vyhřáté redakci tento editorial čísla nového. Věřím, že se k vám dostane počátkem měsíce března, a doufám, že takto tomu bude při vydání každého dalšího čísla. Zpracování v grafickém studiu a výroba časopisu v barvě přece jen trvá déle, a i proto byl posunut termín uzávěrky o jeden týden: vždy do 20. dne každého lichého měsíce.

Určitě jste již zaznamenali obsahové změny. Více prostoru chceme věnovat rozhovorům, představení osobností i nových publikací. Trvalý prostor bude věnován polemice i zprávám z činnosti Folklorního sdružení ČR. Určité omezení se bude týkat uvádění informací a zpráv z činnosti folklorních souborů a regionů. Jejich krácení však není zásadní; prostor pro rozšíření první části časopisu byl získán spojením dřívějších rubrik.

V redakčním kolektivu velmi rád vítám paní Martu Ulrychovou, která pravidelně informuje o dění v Plzni a západočeském kraji, a také věřím ve větší zapojení paní Barbory Čumpelíkové. Škoda jen, že v minulém roce vytipování a oslovení mladí spolupracovníci na redakční nabídku nereagovali.

Vyznání... **Tatiany Pálenké**

Narodila jsem se do rodiny S. Volavého, která folklorem ve Strážnici doslova žila. Jakmile jsem začala poznávat lidi kolem naší rodiny, vždy to byli lidoví muzikanti, zpěváci, tanečníci nebo organizátoři strážnických slavností...

První kroj mi s láskou přichystala moje stařenka, a ta se pak o moje kroje a výbavu starala až do mé dospělosti. Jako malá jsem navštěvovala kroužek učitelky M. Huškové, dcery malíře A. Frolky. Tato krásná paní s námi nacvičovala tanečky a doprovázela nás na cimbál v překrásném tasovském kroji. Později se nám dětem věnoval vynikající tanečník a choreograf J. Loutchan, který vedl soubor „Danaj“ a pracoval v Ústavu lid. kultury. Velký důraz věnoval výrazové stránce tance, což nás děti i dospělí v „Danaji“ posunulo v tanečním projevu hodně kupředu.

Do přípravy souboru „Danaj“ jsme byly z „hopsánu“ (jak jsem říkaly dětskému kroužku) vybrány tři kamarádky. Brzy jsme zvládly základní repertoár velkého souboru. Nikdy nezapomenu na atmosféru po skončení zkoušek. Seděli jsme v šatně před Rytířským sálem strážnického zámku, kde jsme nacvičovali, a starší členové, pocházející ze starousedlických selských rodin, zpívali. Tam jsem s otevřenou pusou doslova hltala nové písničky a litovala, že musím brzy domů. To mi bylo patnáct. Dnes si netroufám spočítat, kolik let jsem v souboru, s nejnutnějšími přestávkami, kdy se mi narodili dva synové, tančila. A nejen v „Danaji“. Souběžně jsem působila v taneční skupině „BROLNu“ u prof. E. Rybníčkové. I toto období bylo výbornou školou: vzor ostatních tanečnic – baletek - mě přiměl více na sobě pracovat. U paní profesorky jsem se naučila folklor nebrat jako „konzervu“, ale nechat se jím inspirovat a pobídnout k vlastní tvorbě.

Nikdy mě čas strávený s folklorem a v kolektivu „Danaje“ nemrzl. Soubor mi dal spoustu dobrých kamarádů, s nimiž se přátelím dodnes a které láska k folkloru vždy spojovala. Mám radost, že v současném „Danaji“ tančí už naše děti a dokonce už dorůstají i vnuci. Všichni jsou nasměrováni stejně. Moji synové Vítězslav (primáš) a Lukáš (klarinet) hrají v muzice „Strážničán“, která soubor „Danaj“ doprovází. Těší mne, že nás naši kamarádi z „Danaje“ zvou stále na své akce. Nejenom na vystoupení nebo hody, ale také na své soukromé oslavy přesto, že je mezi námi dnes již minimálně generační rozdíl.

A abychom měli, my vysloužilci, důvod se alespoň občas scházet, založili jsme kolektiv „Věčně mladý Danaj“. V něm jsou bývalí členové, kteří nechťejí zůstat úplně pasivní a kteří jsou rádi každé příležitosti, při které jsou spolu a občas si i zatančí. Abychom měli jistotu, že se nám i jiným alespoň jednou za rok podaří zatančit na veřejnosti, založili jsme v roce 2001 v Petrově festival Senioři, který se koná v květnu ve vinařském areálu Plže.

Svůj život si bez folkloru neumím představit. Život s takovou láskou, jako je folklor, který spojuje generace, je určitě o třetinu bohatší. A navíc: lidovou písničkou vyzpíváte radost i bolest, lidová písnička vás pohladí. Věřím, že lidé, kteří mají hezký vztah k folkloru, mají úctu k předkům a nemohou být špatní...

...Karla Krasnického

Melodika a struktura české lidové písně byla jedním z pramenů hudebního klasicismu.

(učebnice dějin hudby)

Jak nejuvěstičněji popsat moji životní cestu folklorem? Napadá mne přirovnání z říše zvířat: pes. Krmen jsem, měl jsem svoji teplou boudu, podle libosti jsem mohl běhat po zahradě – ale za plot jsem nesměl...

Byl to důsledek toho, že soubor „Blaťan“, ve kterém jsem krásu českých lidových písní a tanců začal ve svých patnácti letech poznávat, byl sice vždy tak druhý či třetí za „Vycpálkovci“ v celostátních přehlídkách, ale vědělo se na „vedoucích místech“, že jsme společnost, která sice nemá v plánu rozvracet socialistické zřízení, ale zato dbá, aby v jejich řadách nebyl žádný jeho zastánce... Samozřejmým důsledkem byla výhradně vnitrostátní umělecká činnost a to ještě jen na některých akcích. Příklad k uvěření: před mnoha a mnoha lety mi byl ve výboru Strážnice přidělen k režii hlavní sobotní večerní pořad na Bludníku. Pověření vydrželo jen do příští schůze – pracovnice tehdejšího ÚKVČ doporučila mi program odebrat, protože nebude záruka jeho ideologické nezávadnosti... Tak tolik ad vocem „pes“.

Pár slov ke kumštu. Byl jsem spíše pozitivista. Nejprve úpravy v dosti důsledně dodrženém stylu publikovaných etnomuzikologických výzkumů. Ale bylo mi to málo. Byl jsem od dětství vyznavačem spíše vážné hudby (Kühnův dětský sbor, předplatné v opeře Národního divadla atc.). A chtěl jsem v úpravách jít dál tak, abych české lidové písně neubližoval. Cestu mi ukázalo absolvování Státní konzervatoře v Praze (dosti pozdě, po téměř dvaceti letech lékařské praxe). Tady jsem se dozvěděl skutečnost, která je uvedena jako motto tohoto příspěvku.

A hle: klasicistní oblečky české lidové hudbě slušely – proč ne, když to byl vlastně balanc na křižovatce, kde se český hudební folklor a klasicistní hudba scházely a rozcházely. Rozhodně to považuji za pravdivější cestu, než oblékat český folklor do gotických škorňů a drátěné košile nebo obrazu bezuzdné zábavy vesnického proletariátu – Selský tanec Aleny Skálové byl jako ojedinělý experiment absolutní uměleckou bombou, vhozenou do poklidných vod vývoje práce s lidovou písní a tancem. Ale měl to zůstat jen ohňostrojný bonbónek, nikoli ukazatel cesty, jak dál ve folkloru. Taková cesta, povýšená na normu, vedla a vede hodně, hodně daleko historicky zpátky...

Velkou řadu let je mi kvalitním zázemím Mezinárodní dudácký festival ve Strakonici. Tady mohu jednak pracovat na realizaci programů, jednak mohu sledovat současné trendy zpracování hudebního a tanečního folkloru.

A co já teď? Po odchodu do důchodu jsem vzájemně vyměnil povolání a koníčka. Větší část týdne trávím jako korepetitor Taneční konzervatoře v Praze (převážně lidový tanec) a pár dní mám „hobby“ v nemocnici. Život mezi dětmi a mládeží je známý výborný prostředek, jak stárnout (a – s prominutím – blbnout) pomaleji. Kéž je to pravda...

Doba postní na luhačovském Zálesí...

K dnešnímu povídání o lidových zvycích jsem si vybral pasáže o době postní uvedené v knize Antonína Václavíka Luhačovské Zálesí. V obsažné a velmi podnětné publikaci, poprvé vydané knižně v Luhačovicích v roce 1930, se autor o předvelikonoční době čtyřicetidenního půstu vyjadřuje podrobně takto:

Po celý postní čas nikdo nesměl nositi červené barvy a celý půst byl vyplněn prací. Veškeré náčiní od masitých pokrmů se vyneslo na půdu, všechna jídla se připravovala s bukovým, konopným a mákovým olejem. Vařilo se v hliněných nádobách a tam, kde měli kovové lžíce, vyměňovali je za dřevěné. Každý pátek a středu chodili do kostela, večer se pak modlili společně bolestný růženec a zpívali nábožné písně, z nich nejoblíbenější byly: Ó srdce kamenné, rozpomeň se..., Vždycky mně na myslí leží, bych do cizí země šel..., Křestanská duše, rozvaž sobě..., Pospíchejte, nemeškejte, k Jeruzalému...a jiní. Ludé sa zdržali od fšeljajakého klnutí a zjevného hřešení a dyš sa někdo zapomněl a zaklnul, pravili mu: Nehřeš je svatý půst.

Postní doba byla oživena toliko jediným zvykem, vlastním Hané, že úřady hledají „hajduka“. Dnes je tento zvyk omezen na noční úřední prohlídku obecním úborů, kteří procházejí dům od domu. Je významu spíše policejního (má chránit obec od podezřelých individuí) a také žertového, aby totiž chytili některého nepotického sa

frajera při jeho milé, začez musí pak přistižený v hospodě strážce dobrých ctností pohostiti; neměl-li na to, „tož dostál opukálem“ lebo čaganem.

Na měsíc březen připadá také odvod čili „asenda“. Po dědině se rozléhala nejčastěji píseň: Ej, Brode, Brodečku, nejsi hoden státi, nejedna maměnka, mosí zaplakati!

Ale přes to, že je vojna zlá, každý z neodvedených mláďenců těžce nese svou nezpůsobilost a s hanbou povinně kupuje svému odvedenému kamarádovi voničku se stužkami. Odvedenec mívá od svých kamarádů až 10 voniček na klobouku, takže stěží klobouk nese.

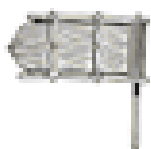
Ve Velikonočním, či „velikém týdně“ nemá se nic z domu půjčovat, aby vypůjčující neškodil pak celý rok. Hospodyně nechtěj z pověřivosti ani mléka prodati. O Smrtné neděli nosila školní mládež „Mařenu“, též „Mořenu“ či „smrtku“. Byl to zapentlený došek (na palici), dnes povětšinou smrkový stromek, ověšený prázdnými vaječnými „škařupinami“ a obrázky. Mládež zpívala píseň: Mařena, Mařena, na oleji smažená...

Děvčata za to, že nesla „Mořenu“, dostala syrová vejce, o něž se podělila. Chlapci je doprovázeli škádlením. V Břežnici je honili, Mařenu jim sebrali a zapálili. Jsou pamětníci, kteří tvrdí, že fara i škola uvedené popěvky přísně zakazovaly, a proto se místo nich udržely v oblíbě i o „Moravském Slovensku“ citované popěvky...

Na Květnou neděli se svěť kočičky (jívové ratolesti), které mají ochrannou moc proti ohni, páli se při bouřce a ohni, užívá se jich proti nemocem dobytka a polykají se proti bolesti hrdla. Kdo sní „barušku“, posvěcenou na Květnou neděli, ten nezabloudí. Dají-li se jejich větvičky na louky, nerují je krtci; dají-li se do chléva, nemohou tam čarodějnice škoditi. Mláďenci a hoši vyhledávají odpoledne po okolí zlatožluté orby a řežou proutí „zlatoľúčí“ na veľkonoční tatary.

Ve středu před velikonoční nedělí bývala bohatší večeře, aby bylo lze snáze předepsané posty v následující tři dny zachovati.

Jakmile se na Zelený čtvrtek „zavázaly“ zvony při gloria, počali se místo nich ozývati dřevěné nástroje. Velcí mají ještě dnes „tragače“ s jedním nebo dvěma koly, menší nosí pod paží „valchy“, které klíkov otáčejí, jiní „hrkáfký“, jimiž volně ve vzduchu vrtí, slabší mají klepače a nejmenší pomalované „hrkávečky“, „žabidery“ zvané. V tomto pořadí nástrojů také obchází mládež celou vesnici a svým chřastěním zastává zvony. Je to pro „ogary“ zvláštní vzrušení, a aby ráno o čtvrté hodině nezaspali klepání, spávají často kamarádi společně. –

Nebo jenom ti „kteří v noci hrčú“, mají pak nárok na Bílou sobotu po gloria choditi „po výklepkoch“ či „po klepačce“. Ti, kteří zůstali doma, vybíhali při gloria na zahradu, třáslí stromy a volali: „Slněčko, tento rok obrot, obrot!“ V tento den se opět opisuje křídou kolem celého stavení a kropí svěcenou vodou, při tom se modlí pět otčenášů, aby myši, ščůři, žáby a hadi nemohli do stavení. Ještě před východem slunce vycházejí všichni členové rodiny k potoku, tam si myjí nohy, tuáře a otužilejší celé tělo, ježto ranní voda velkopáteční zahání všechny oční a kožní nemoci, a zvláště prý působí na krásu. Při mytí, jež se posud provádí, má se každý modliti: Voděnko čistá, tečeš od Pána Krista, očiščuješ břehy, koření, očisti mé hříšné stvoření.

Starí lidé též tordí, že prý ve velkopáteční půlnoc jest voda horských pramenů proměna ve víno; tak vypravovali např. o pramenu Sojsínce pod starým Světlovem. Potoční vodou téhož rána vymývali kraudám vemena a rohy, aby čarodějnice neškodily dobytku. Ba tato voda se také uchovávala, a bylo-li špatné mléko nebo jiná porucha, vemeno se jí umývalo. Hospodyně vynášejí v ten den před východem slunce na potok díž, nebo alespoň chlebovou lopatu,

máslenku a hrotek, aby byly celý rok požehnané chlebem a dojivem.

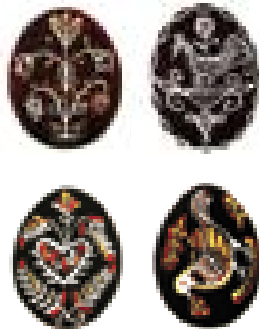
Ženy před východem slunce pečlivě umetají světnice i celý dům, a metlu pak pouštějí dolů potokem, aby se veškeren hmyz z domu odstěhoval. Kdo chtěl míti ve Slopném zlého kohouta, dával mu na Velký pátek česneku, „že z něho byl ščertěnc, co aš po ludoch skáká!“ Někdo ve Slopném myl i dobytek.

Na Velký pátek po pašijích chodí vesničané celý den „optúlat Pám-bička“ na kříži a modlit se k božímu hrobu.

Dříve se v tento den nesmělo „zemňú hýbat“, říkali, že země spí. Dnes naopak, s oblibou vysazují ovocné stromky, aby prý dobře rodily. Na Bílou sobotu před východem slunce chodí ženy do kostela „hlédat úmrleho Ježíša (střežit; slyšel jsem však i „hlédat“).

Vybráno z publikace Václavík A., Luhačovské Zálesí. Druhé nezměněné vydání, Luhačovice 2005, s. 390–394.

František Synek

Známé a neznámé tváře...

Vítězslav Pálenský: Já a folklor

Můj vztah k folkloru se narodil snad ještě dříve, než se to povedlo mně. Již ve čtvrtém měsíci od svého početí jsem byl nejmladším účastníkem zájezdu Souboru lidových písní a tanců Danaj ve Velké Británii. Cestoval jsem tehdy načerno, u maminky v bříšku, a poprvé se bezprostředně seznámil s tóny a natrásáním při tanci. Možná jsem tehdy zadřimnul na vavřínech, a proto jsem po narození nebyl žádným zázračným hudebním ani tanečním talentem.

Občas mne rodiče oblékli do kroje, abych za doprovodu zkušených souboráků absolvoval průvod o strážnických slavnostech, jindy jsem odpočíval po boku svého dědy Slávka Volavého na tribuně a vše sledoval shora. Když jsem v šesti letech začal navštěvovat Lidovou školu umění ve Strážnici a pokoušel se hrát na housle, nepatřil jsem rozhodně mezi nadšené a pilné žáky. Poznal to i můj děda, který ve snaze pomoci mi zorganizoval společný nácvik. Bohužel zanedlouho zemřel, a tak se další pokusy nekonaly a já se s houslemi protloukal, nebo spíš poflakoval, sám.

Zkusil jsem také taneční obor, ale více než tancování mne oslovilo prolézání strážnického zámku, kde tehdy bývaly zkoušky. Tak jsem za rok s tancováním skončil a k houslím si přibral ještě tenis a fotbal, abych kamarádům nezáviděl sportovní vyžití. S fotbalem jsem se rozloučil, když mě trenér přesunul z levého křídla do obrany a tím mi dal šanci vstřelit vlastní branku. Samozřejmě jsem jí využil. Na kurtu našťěstí branky nejsou, a tak jsme zůstali s bílým sportem kamarády.

Mezitím jsem s odřenýma ušima prolezl dva ročníky hudebky a k sólové hře přibyla hra souborová – v cimbálovce. Rok jsem se trápil na kontře a pomalu se schylovalo k opuštění i této kratochvíle. To zřejmě vycítil také pan učitel, a podlehl mým neustálým prosbám o změnu postu. Na zkoušku jsem tedy obsadil místo tercáše. Tehdy mne začaly housle bavit. Přestaly být nástrojem trestu i pouhou výplní futrálu, který v zimě obstojně nahradil sáně. Začal jsem si doma hrát písničky a prokládal je dokonce etudami. Když jsem asi po patnácté na vystoupení přezpíval coby druhý hlas v duetu píseň Když sem byl malučký pacholíček, dostalo se mi cti vyzkoušet si také post primáše. A to byla má voda na mlýn. S houslemi jsem tehdy uzavřel tiché spojenectví. Od té doby struny drnčely stále řidčeji, smyčec se zklidnil, přestal poskakovat a častěji lehával žíněmi na strunách, kobyłka

nevzdorovala a ráda předala jejich vzkaz dřevu. Když jsem pak dostal od babičky dědovy housle, bylo jasné, že už primášování neopustím. Mé nadšení tehdy jen stěží chápal můj bratr Lukáš, který se lopotil proti své vůli s houslemi, protože na cimbál byl malý a na klarinet ještě neměl zuby. Nezáviděl jsem mu. Zatímco naše muzika doprovázela dětský soubor, jezdila po soutěžích a stále více si osvojovala lidové písničky, on bojoval s přírodou, potažmo s růstem zubů, aby mohl přejít alespoň na klarinet. Celé rodině se ulevilo, když nakonec uspěl.

Mezitím se muzika, v níž jsem primášoval, ustálila ve své načas konečné podobě a jelikož její členové již ukončili střední školy, nebo se na to chystali, rozhodli jsme se opustit ochrannou ruku lidové školy a osamostatnit se. Někteří se rozjeli za studiem, někteří do práce, někdo se oženil, někdo už dřív... To to letí.. říkal pan farář v Radějově. Do roka jsme vydali své první CD Šla psota přes hory. Mnozí nám fandili, někteří věřili, jiní ne. Po pěti letech jsme natočili druhý titul Co sa stalo kdysi, věnovaný památce Cimbálové muziky Slávka Volavého, a po dalších pěti letech Zpívání u cimbálu. Na posledních dvou už byl brácha právoplatným členem muziky.

Když si dnes, coby lékař – psychiatr, vzpomenu na své muzikantské začátky, na doprovázení dětských i dospělých souborů, na vystoupení a zájezdy, ať už se souborem nebo bez něj, a na zážitky s tím spojené, rozlije se u srdce hřejivý pocit, a já vím, že jej budu dál a dál cítit s každým tónem lidové písničky. A to nejen mezi svými kamarády – spoluhráči v mé mateřské muzice „Strážničan“, bývalými i současnými členy folklorního souboru „Danaj“, který dlouhá léta doprovázíme, ale také mezi všemi příznivci folkloru.

Dovolte mi, abych touto cestou poděkoval všem svým známým i neznámým předkům, kteří poskytli své geny výběru pro mou maličkost, svým rodičům, že společnými silami dali této skrumáži finální podobu a přičinili se, aby vlohy nezůstaly nevyužity a své nastávající ženě za to, že mne v této ušlechtilé zálibě nadále podporuje.

Závěrem připojím ještě gratulaci mému kamarádovi, kontrášovi a zpěvákovi CM „Strážničan“, Tomáši Pánkovi a jeho ženě k narození syna.

A vy ostatní folkloristi, množte se, ať je nás víc!

Rozhovor čísla... **Nový BROLN**

„Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů“ (BROLN) patřil dlouhá léta k špičkovým koncertním tělesům tehdejšího Československa, který rozdával potěšení a radost z našich lidových písní doslova po celém světě. Orchestrem prošla celá plejáda dodnes vzpomínaných a uznávaných muzikantů, zpěváků i dramaturgů. Z pozice primáše jej vedly ty největší osobnosti primášského řemesla.

Několik let po sametové revoluci byl v roce 1952 založený BROLN vedením Českého rozhlasu téměř zrušen, nakonec se našla jiná forma jeho další činnosti... Významné však je, že v závěru minulého roku přistoupilo současné vedení Českého rozhlasu k jeho opětovnému obnovení. To mne vedlo k rozhovoru s ředitelem studia Českého rozhlasu Brno Ludvíkem Němcem, jehož obsahem byla obnova tohoto tělesa.

Pane řediteli, BROLN o letech 1952–1993 představuje pro naše milovníky a obdivovatele lidové hudební kultury a folkloru značku té nejvyšší umělecké kvality. Byl nositelem uměleckého zpracování lidových písní, stanovil nový hudební výraz tradiční lidové hudby, vychoval desítky vynikajících a dodnes uznávaných zpěváků lidových písní, stal se vzorem pro další (byť amatérské) lidové kapely, přivedl tisíce posluchačů k oblibě a pravidelnému poslechu lidových písní a hudby. Jaké byly příčiny jeho zrušení v roce 1993?

Nechci slovíčkařit, ale tohle upřesnění je i po letech důležité: BROLN nikdy zrušen nebyl. Kapela tehdy ale přešla z pozice interního rozhlasového tělesa na externí formu spolupráce – přičemž jí rozhlas smluvně garantoval jistý objem natáčení, veřejných koncertů apod. Rozhlas také ponechal kapele v užívání ryze rozhlasovou značku – a nebyla to formalita, vždyť BROLN ani nezmizel z rozhlasového vysílání. Tehdejší rozhodnutí nejužšího vedení Českého rozhlasu se nedotklo jen BROLNu, ale i dalších rozhlasových hudebních těles. Domnívám se, že hlavním důvodem byla tehdejší eko-

nomická situace Českého rozhlasu. Jsem rád, že ta současná ekonomická situace může být důvodem k opětovnému „včlenění“ BROLNu do Českého rozhlasu. O tomto kroku jsme s generálním ředitelem Václavem Kasíkem snili a mluvili už několik let, čekali jsme jen na navýšení koncesionářských poplatků.

Říká se, že nikdo nevstoupí dvakrát do stejné řeky. Jak to tedy bude s BROLNem dnes?

BROLN vstupuje do stejné řeky každodenně – a to do řeky s živou vodou. To mám na mysli lidovou hudbu. Mám-li být ale čistě věcný, celý „útvár BROLN bude sestávat z hudebního dramaturga Jiřího Plocka, uměleckého vedoucího Jindřicha Hovorky, dalších pěti muzikantů a nezbytné produkční a technické podpory.

Pane řediteli, můžete nastínit dramaturgické aspekty obnovené činnosti BROLN? Bude odlišná a v čem od dramaturgie původního tělesa, kterou zpracoval před rokem zesnulý Jaroslav Jurášek?

Dramaturgů BROLNu byla celá řada, já bych vzpomněl aspoň ty, které jsem znal osobně – Jaroslava Jakubíčka, Vlastimila Pešku a samozřejmě Jaroslava „Cardu“ Juráška. Většina posluchačů – i já osobně – má ale BROLN spjatý i s naším dlouholetým hudebním redaktorem Jaromírem Nečasem. Nezasťírám, že zárukou jisté kontinuity a kvality je pro mě třeba i to, že stávající dramaturg Jiří Plocek si je v uměleckých názorech blízký s naším „legendárním“ Nečasem. Stejně tak nezasťírám, že má odpověď tedy pochází především z Plockovy hlavy. Tedy budu spíše citovat: Posun tu bude především od větší orchestrální praxe a rozsáhlého studiového natáčení autorských úprav lidové hudby k menší a flexibilnější kapele a k živému koncertování. Ostatně – obdobný a v dnešní době pochopitelný trend můžeme zaznamenat třeba i na Slovensku, v zemi nám folklorně nejbližší. Nový BROLN by měl být živým spojovacím prvkem mezi regiony a Českým rozhlasem, umělecká komunikace s regiony bude jedním z nosných pilířů dramaturgie. Proto nové snímky by měly ve větší míře vznikat na koncertech a ze spoluprací s regionálními muzikanty a zpěváky. Dalším úkolem je samozřejmě také vlastní prezentace tělesa, jeho muzikantských kvalit – čímž se budeme snažit reprezentovat na různých akcích i naši domovskou instituci, Český rozhlas.

V jakém časovém horizontu předpokládáte premiérový koncert nového BROLN a bude možno jej brzy také slyšet na rozhlasových vlnách nebo zakoupit jím nastudované skladby na nových hudebních nosičích?

S největší pravděpodobností se veřejná premiéra odehraje někdy v dubnu v Brně. Zhruba v téže době už začne i koncertní praxe v regionech. Všechny tyto aktivity se odrazí samozřejmě ve vysílání – už od ledna jsme změnilí vysílací schéma našeho regionálního vysílání tak, abychom mohli každý pátek věnovat BROLNu samostatnou mutaci pořadu Na moravskou notu, chystáme i nové pořady BROLNu na celoplošných okruzích.

Kterým regionům se budete především věnovat?

Jsmo s dramaturgem zajedno, že naším cílem je komunikace se všemi regiony České republiky, nejen s Moravou. Právě z takovýchto setkávání mohou vznikat zajímavé a dramaturgicky pestré počiny. Jiří Plocek přesně říká, že chceme upozorňovat na krajový svéráz i tam, kde je v dnešní době zdánlivě odsunut na okraj zájmu komerčně orientovaných médií.

Víte již také, z jakého okruhu budou vybírání zpěváci?

Doufáme, že dokážeme oslovovat všechny, jež na úrovni reprezentují svůj region, svou lokalitu a koneckonců i sami sebe, jako zralé nebo naopak perspektivní interpretační osobnosti.

Pane řediteli, co přejete novému tělesu nad jeho pomyslnou kolébkou?

No... ono není zase tak nové a řekl bych, že ti muzikanti patří spíš za hospodský stůl než do kolíčky. Tak jim přeji – jim a vlastně i sobě a především samozřejmě posluchačům – aby v té pomyslné rozhlasové hospodě zněla hudba, která roztančí nejen nohy, ale i srdce...

Otázky kladl František Synek

Rozhovor nad reedicí knihy Luhačovské Zálesí

Jaká byla práce na reedici knihy A. Václavíka Luhačovské Zálesí, jsem se zeptal Ireny Voštové a Miloše Bařinky z nakladatelství ATELIER IM Luhačovice.

Jaký byl proní podnět k reedici knihy a kdo se na vydání podílel, kdo je garantoval?

Dílo Antonína Václavíka se bezprostředně vztahuje k našim edičním plánům, neboť již třináct let jsou jednotlivé vydavatelské počiny zaměřeny cíleně na okruhy, které nás zajímaly vždy. Věnovali jsme především velkou péči vydávání knih autorů z třetího odboje a celou dobu spolupracujeme s Konfederací politických vězňů. Mnozí odešli do zahraničí a my se mohli seznámit jak z vydávaných děl, tak z pobytu v cizině s jejich osudy, myšlením a cíli. Většinou jsme věnovali pozornost Čechokanadánům, z nichž mnozí nejen díla beletristická (Jiří Klobouk, Jaroslav Havelka, Milan Havlín, Věra Rollerová, Josef Čermák), ale také odborná a vědecká (Josef Čermák, Josef Svoboda, Antonín Pončík aj.) vydali v našem nakladatelství. Další vydavatelské zájmy jsme spojili s autory, jejichž odkaz jsme chtěli obnovit nebo zachránit. Šlo o díla katolického kněze P. Františka Müllera, který byl svou činností literární i sběratelskou proslaven jako autor i kazatel velmi svérázný a populární. Zájem o jeho díla vycházel opravdu z řad obyvatelstva a také měly reedice svůj úspěch.

Již zde jsme si vyzkoušeli přímou práci se čtenářem – zájemcem – a většinou jsme osobně zajišťovali distribuci těchto děl. Konečně podobnou praxi jsme uplatnili také u dalších knih. Celkem jsme v malém nakladatelství vydali asi padesát knih v několika edičních řadách.

Při distribuci děl P. Frant. Müllera jsme se často setkávali s dotazem, zda také vyjde dílo Luhačovské Zálesí od Antonína Václavíka. My na knihu také často mysleli, ale bezprostřední impuls vyšel od starosty obce Kaňovice Josefa Bernatíka a starostky obce Pozlovice, Olgy Tkáčové, která se stala iniciátorkou praktické realizace. Celkově byl záměr dobře přijat i v radě mikroregionu Luhačovské Zálesí – vždyť oblast nese stejný název a většina starostů se vyjádřila s pochopením a podporovali záměr.

Několikrát jsme se sešli a konzultovali práci. Byla vytvořena redakční rada, kde mimo jmenovaných starostů a nakladatelů pracovali ještě předseda mikroregionu Vojtěch Josefík a místopředseda Bohumil Marhoul, starosta Luhačovic.